צו

א. בפרשתנו עה"פ[1] „ויקטר המזבחה" כותב רש"י: „משה שמש כל שבעת ימי המלואים בחלוק לבן".

והנה לפי פשוטו כוונת רש"י לפרש ענין עשיית משה כל עבודות הללו, ומבאר, שזהו לפי שכל שבעת ימי המלואים שמש בכהונה, וכמ"ש במפרשים[2]. אבל לפ"ז צריך ביאור למה מפרש רש"י רק את הפרט (הטפל) באיזה בגדים שימש, ואינו מזכיר גוף וכלל הענין שכל ז' הימים שימש בכהונה, וכדאיתא בתו"כ[3] „כל שבעת ימי המלואים הי' משה משמש בכהונה גדולה".

[פרט זה ששמש „בחלוק לבן" הובא בגמ'[4] ליישב שאלה אחרת — „במה שימש משה בז' ימי המלואים"[5], אבל לכאורה עיקר כוונת רש"י לפרש עצם הדבר שעשה את כל העבודות בכל ז' ימי המלואים].

לכאורה יש לומר, שהטעם שרש"י שינה מלשון התו"כ „כל שבעת ימי המלואים הי' משה משמש בכהונה (גדולה)", וכתב „שמש בחלוק לבן", הוא לפי שלדעת רש"י בפירושו עה"ת לא שימש משה בתור כהן (אף בשבעת ימי המלואים), וכל שמושו הי' בתור הוראת שעה ע"פ ציווי.

דהנה זה ששימש משה בז' ימי המלואים הי' לפרש בשני אופנים: א) שבז' ימי המלואים הי' משה כהן (גדול), אלא שע"פ ציווי ה' לא שימש בבגדי כהונה גדולה כ"א בבגד מיוחד (לבן)[6]. ב) שלא הי' בזה גדר כהונה (גדולה) כלל, ואין זה אלא הוראת שעה.

ובדעת רש"י בפי' עה"ת — השימש משה בכהונה בכלל — הנה בפירושו עה"ת הביא (בפ' שמות עה"פ[7] „ויחר אף") — „ר"י בן קרחה אומר כל חרון אף שבתורה נאמר בו רושם וזה לא נאמר בו רושם כו' א"ל ר' יוסי אף בזו נאמר בו רושם הלא אהרן אחיך הלוי שהי' עתיד להיות לוי ולא כהן והכהונה הייתי אומר לצאת ממך מעתה לא יהי' כן אלא הוא יהי' כהן ואתה הלוי שנאמר[8] ומשה איש האלקים בניו יקראו על שבט הלוי".

ועפ"ז לפי ב' הדעות לא הי' משה כהן — לריב"ק מעיקרא לא הי' עתיד

---

1) ח, כח.

2) ראה ר"ם, גו"א ועוד כאן (ושם — גם שקו"ט מה שלא פרש"י ענין זה בפסוקים הקודמים).

3) פרשתנו ח, טו. וראה גם שם, כט.

4) ע"ז לד, א. תענית יא, סע"ב.

5) ובירושלמי יומא פ"א ה"א: „פשט הוא לן שבחלוק לבן שימש משה בכהונה גדולה". ובויק"ר (פי"א, ו) „שבחלוק לבן שימש משה כל שבעת ימי המלואים". ועד"ז בפסיקתא דר"כ (ופסיקתא רבתי) פ' פרה „פשוט הוא לן שבחלוק לבן שמש משה במדבר" [ובירושלמי שם (ועד"ז בפסיקתא דר"כ, פס"ר ויק"ר שם) ממשיך ומביא ראי' „א"ר תנחום כו' ותני לה כל שבעת ימי המלואים הי' משה משמש בכהונה גדולה כו']. וכ"ה בילק"ש תהלים רמז תתנב בסופו. ובמדרש תהלים סוף מזמור צט: בחלוק לבן שמש משה בכהונה גדולה כל שבעת ימי המלואים.

6) כי „עדיין לא נתקדשו בגדי כהונה" (תוד"ה במה — ע"ז שם. וראה גם תוד"ה מאי — חגיגה ו, ב). — אבל לכאורה אין לומר זה בפרש"י עה"ת — שלא הובא בו זה.

7) ד, יד.

8) דה"א כג, יד.

להיות כהן[9] (ולכן אין לומר ד„ויחר אף" זה עשה רושם), ולר"י אם שהכהונה היתה אמורה לצאת ממשה, אבל ניטלה ממנו[10].

ולכן לא כתב רש"י כאן שבכל שבעת ימי המלואים שמש משה בכהונה (גדולה), כי לדעת רש"י לא הי' שימושו בגדר דכהונה (גדולה), כ"א הוראת שעה בתור שליח ה' לחנך את אהרן ובניו לעבודת המשכן.

ב. עפ"ז יובן בפשטות מה שבפ' אמור עה"פ[11] „לחם אלקיו מקדשי ה' קדשים ומן הקדשים יאכל" פרש"י „ומן הקדשים יאכל" — „אלו קדשים קלים ואם נאמרו קדשי הקדשים למה נאמרו קדשים קלים אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל בעל מום שמצינו שהותרו לזר שאכל משה בשר המלואים כו' (ומסיים) כך מפורש בזבחים"[12].

והקשו המפרשים[13], מדוע נקט רש"י שהיתר קדשי קדשים לזר הי' באכילת משה בז' ימי המלואים, הלא מה ש„כך מפורש בזבחים" הוא רק לפי הקס"ד שם בגמ', שמפרש כן הברייתא, ומקשה מזה אדעת רב שס"ל ש„משה רבינו כהן גדול וחולק בקדשי שמים הי' שנאמר[14] מאיל המלואים למשה הי' למנה": אבל רב ששת תירץ שהכוונה ב„קדשי קדשים . . הותרו לזר" היא למה שהותרו „בבמה לזר".

אלא[15] שדעת רש"י היא דזה ששימש משה בז' ימי המלואים לא הי' משום דין כהונה אלא ענין של „שימוש" בלבד, ולכן מה שאכל מבשר איל המלואים נחשב כזר האוכל.

ויש לומר דלשיטתי' אזיל, דגם בפי' רושו לש"ס ס"ל לרש"י שעבודתו של משה בז' ימי המלואים אינה נחשבת כ„שימוש „בכהונה":

בגמ' זבחים שם מסיק[16] „כתנאי (אם משה כהן הי'[17]) ויחר אף ה' במשה ר' יהושע בן קרחה אומר כל חרון אף שב־תורה נאמר בו רושם וזה לא נאמר בו רושם ר"ש בן יוחי אומר אף זה נאמר בו רושם שנאמר הלא אהרן אחיך הלוי והלא כהן הוא הכי קאמר אני אמרתי אתה כהן והוא לוי עכשיו הוא כהן ואתה לוי וחכמים אומרים לא נתכהן משה אלא שבעת ימי המלואים בלבד ויש אומרים לא פסקה כהונה אלא מזרעו של משה שנאמר[8] ומשה איש האלקים בניו יקראו על שבט הלוי ואומר[18] משה ו־אהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו".

ופרש"י בד"ה ויש אומרים „לא פסקה כהונה אלא מזרעו אבל הוא כל ימיו כהן הי' ורב דאמר כיש אומרים".

וצריך ביאור, הרי הוכחת רב ש„משה רבינו כהן גדול וחולק בקדשי שמים" היא מהכתוב[14] „מאיל המלואים למשה הי' למנה" שנאמר בשבעת ימי המלואים, וא"כ למה הוצרך רש"י[19] לומר „רב ד־

9) ראה משכיל לדוד בפרש"י שמות שם.
10) וראה נחי' לפרש"י שמות שם.
11) כא, כב.
12) קא, סע"ב.
13) ראה רא"ם, צידה לדרך, דברי דוד (להט"ז) ועוד — לפרש"י שם. קרבן אהרן לתו"כ אמור שם.
14) פרשתנו ח, כט.
15) וראה מה שתי' בנחלת יעקב, גו"א, צדה לדרך ועוד — לפרש"י שם.
16) קב, א.
17) ל' רש"י שם.
18) תהלים צט, ו.
19) ואף שבגמ' שם איתא „כתנאי", אין מוכרח לומר שקאי רק על התנאים שבסוף הברייתא כ"א

אמר כיש אומרים" (דס"ל שכל ימיו הי' משה כהן), הרי מצי לאוקמי גם שס"ל כחכמים ד„לא נתכהן . . אלא שבעת ימי המלואים", והיינו שבאותן ז' הימים כהן גדול הי' ולפיכך הי' חולק בקדשי שמים מאיל המלואים (וזוהי כוונת רב שמשה רבינו כהן הי')[20].

אך ע"פ הנ"ל י"ל, שלדעת רש"י, את"ל דלא נתכהן משה אלא לשבעת ימי המלואים בלבד כחכמים, הרי אין זה גדר כהונה, אלא ענין של שמוש בהו־ראת שעה בלבד (ולשון „נתכהן" הוא שם המושאל. ודוחק קצת), ולכן לא מצי אוקמי דרב ס"ל כחכמים[21], כי רב הלא ברור אומר ש„משה רבינו כהן גדול" ו־לא שהי' רק משמש בכהונה (וכיו"ב). ועכצ"ל שס"ל כי"א ד„לא פסקה כהונה אלא מזרעו (של משה) אבל הוא כל ימיו כהן הי'".

וכן יש לדייק מלשון רש"י במס' ע"ז[22]: בשאלת הש"ס שם „במה שימש משה כל שבעת ימי המלואים", כתב רש"י „לא נשתמש בבגדי כהונה דכתיב[23] ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך והוא הי' זר אצלן ועל פי הדבור שמש ולא הוזכרו בגדים". דמלשון רש"י („ולא הוז־כרו בגדים", ולא „בלא בגדים" וכיו"ב) משמע דהא שעל פי הדבור שמש הוא לא (רק) לפרש שמטעם זה הי' יכול ל־שמש בלא בגדי כהונה, אלא[24] לדייק, שעצם השימוש הוא ע"פ הדבור, שלא הי' בזה גדר כהונה[25].

ג. אבל דוחק לפרש כן שיטת רש"י בפירושו על התורה, כי:

א) בפ' תצוה בציווי ע"ד התנופה דאיל המלואים פרש"י[26] „שניהם עסוקים בתנופה הבעלים והכהן, הא כיצד? כהן מניח ידו תחת יד הבעלים ומניף ובזה היו אהרן ובניו בעלים ומשה כהן"[27], הרי שלפרש"י הי' משה הכהן[28].

ב) בפ' פקודי[29] כתב רש"י „יום שמיני למלואים הושוו כולם לכהונה ותרגומו

(אף שדוחק קצת) גם דעת ריב"ק ורשב"י (שלדעתם לא הי' כהן — ראה לעיל ס"א. וראה לקמן ס"ג).

20) ראה חדא"ג מהרש"א ויד דוד לזבחים שם.

21) וראה פרש"י שם ד"ה לא נתכהן משה (בדעת חכמים) „ולא פסקו לו כהונה מעולם".

22) לד, א.

23) תצוה כח, ב.

24) לכאורה י"ל שזהו תוכן ב' האופנים בפי' הראב"ד (ע"ז שם) „וא"כ משה במה שימש מי משתרי בי' מחוסר בגדים כי היכא דאישתרי לי' זרות, או דילמא לדידי' נמי הוו לי' בגדי כהונה" (ומהמשך פירושו בדברי הגמ' משמע קצת, דס"ל דה„חלוק לבן" הוי לי' כבגדי כהונה. וכן משמע בשו"ת הרשב"א ח"א סמ"ב. ועצ"ע).

25) וראה גם פרש"י* תענית יא, סע"ב ד"ה במה שימש משה „דאילו באהרן כתיב בגדי כהונה דכתיב** והלבשתם שבשעה שהי' משה עובד אהרן הי' לבוש בגדי כהונה ועבודה דמשה גזירת הכתוב הוא ובגדי כהונה לא מצינו בו כר".

26) כט, כד.

27) משא"כ לפנ"ז (שם, כב) „לכך אני מצריכו החזה להיות לו לעובד העבודה למנה וזה משה ששמש במילואים והשאר אכלו אהרן ובניו שהם בעלים כמפורש בענין", ולא פירש שמשה כהן.

28) ולשון רש"י „ובזה היו אהרן ובניו בעלים ומשה כהן" אין הכוונה שלא הי' משה כהן ורק לדין זה דתנופה נחשב משה כהן, אלא קאי בעיקר ע"ז, ש„אהרן ובניו בעלים".

29) מ, לא.

---

*) וידועה השקו"ט אם הפירוש לתענית הוא מרש"י (ראה שד"ח (קה"ת) כרך ט' כללי הפוסקים ס"ח אות ג. וש"נ).

**) תצוה כט, ח. ולכאורה צ"ל „והלבשת" — שם, ה.

ויקדשון מני' בו ביום קדש משה עמהם", ומשמע שכהונת משה הי' שווה לכהונת אהרן (עכ"פ בשמיני למלואים).

ג) בפרש"י הנ"ל לפ' שמות בענין המחלוקת דריב"ק ור"י אם אותו חרון אף עשה רושם — מזה שהביא רש"י ב־דברי ר"י הראי' מהכתוב "בניו יקראו על שבט הלוי" משמע דכוונתו שמשה עצמו הי' כהן כל ימי חייו ורק מזרעו של משה פסקה הכהונה[30], וזהו רושם החרון אף

[ואולי גם בדעת ריב"ק יל"פ דמלכת־חילה ניתנה כהונה רק לו בלבד ולא לזרעו (אבל חידוש גדול הוא — והו"ל לפרש), ולכן לא נחשב זה רושם של חרון אף. ועוד דמפורש בכ"מ במד־רשים[31] בשם ריב"ק דמשה שימש בכהו־נה גדולה כל מ' שנה*[31] ואין בזה סתירה לפש"מ].

ולכן נראה יותר, דלשיטת רש"י ב־פשש"מ הי' "כהן"[32], ומ"ש רש"י "משה שמש כל שבעת ימי המלואים בחלוק לבן" (וכן לא כתב "בכהונה גדולה"), כי לדעתו כל ל"ט שנה הי' משה כהן גדול, אלא שבשבעת ימי המלואים, שימש ב־חלוק לבן, ולא כאהרן ובניו ששמשו בבגדי כהונה.

ד. אבל לפי זה צריך להבין לאידך גיסא: הרי בגדי כהונה אינם דבר נוסף בכהן, כ"א כפי' רש"י עה"פ[33] "לקדשו לכהנו לי" — "לקדשו להכניסו בכהונה ע"י הבגדים שיהא כהן לי"[34], וע"ד ה־הלכה[35] "בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם אין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם והוו להו זרים".

ובז' ימי המלואים, כשלא הי' עדיין משכן בשלימות, דעיקר הקמתו והעבודה בו היו משמיני למלואים (ר"ח ניסן) ו־אילך[36], אפשר לדחוק עכ"פ, שאז גם חלוק לבן אפשר שהוא בגד מתאים לה־משכן דאז[37], אבל איך יתכן לומר שכל הל"ט שנה, שמשה הי' כהן גדול הי' זה בלי בגדי כהונה?!

ואכן בתוס'[38] כתבו ד"למ"ד . . משה רבינו ע"ה כ"ג הי' ונשתמש בכהונה גדו־לה מ'[39] שנה . . לשון כהונה גדולה משמע בח' בגדים ככ"ג".

ה. ויש לבאר זה בהקדים דברי ה־תו"כ בפ' אחרי עה"פ[40] "דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא בכל עת אל הקודש" —

30) וכן פי' בהגהת חק נתן זבחים שם (נדפס באסיפת זקנים לזבחים).

31) פסיקתא דר"כ ופסיקתא רבתי שם. ויק"ר שם. מדרש תהלים שם (הובא גם במדרש הגדול שמות שם. פרשתנו ח, טו).

*31) כ"ה במקומות שבהערה הקודמת. וצ"ע — דל"ט היו.

32) ראה גם לקו"ש ח"י ע' 175.

33) תצוה כח, ג.

34) ראה בארוכה לקו"ש שם ע' 171 ואילך.

35) סנהדרין פג, סע"ב (וראה פרש"י שם "ש־ע"י בגדים הויא כהונה"). רמב"ם הל' כלי המקדש פי"ר ה"ד.

36) וראה בארוכה לקו"ש חל"א ע' 220 ואילך, בגדר המשכן בשבעת ימי המלואים — לפי שיטת רש"י.

37) בפי' הר"י מאורלייניש בתוס' ע"ז שם הי' המשכן בז' ימי המלואים בגדר במה, ואין בגדי כהונה בבמה (זבחים קיג, ר"ע במשנה) ואין כהן בכלל בבמה (זבחים שם, הובא בפרש"י כאן — זבחים קא, סע"ב). אבל בתוס' רב אלחנן ע"ז שם (רשב"א ותוס' שאנץ שם. שטמ"ק בכורות ד, ב) כתבו (גם מטעם זה) דעדיף מבמה.

38) ע"ז שם.

39) ראה לעיל הערה *31.

40) טז, ב.

„אחיך באל יבוא ואין משה בבל יבוא", ופי' הראב"ד[41] „ואין משה בבל יבא בכל עת שהרי משה תמיד הי' נכנס לפני ו־ לפנים לשמוע הדיבור מבין שני הכרו־ בים"[42], ולא מצינו שיצטרך משה ללבוש בגדי כהונה בכדי ליכנס לפני ולפנים „לשמוע הדיבור"[43].

והביאור בזה:

במשכן מצינו שני ענינים: א) כה־ מקדש — „בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות"[44], מקום עבודת[45] הכהנים. ב) „ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים אשר על ארון העדות את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל"[46], וזהו „אוהל מועד", מקום המיועד לדיבור עם משה[47].

והנה ענין הא' נתחדש במשכן, שאז נצטוו[48] „ועשו לי מקדש", לעשות משכן ומקדש — בית לה', לא כמו שהי' לפנ"ז שהיו מקריבים בבמה בכל מקום; ואילו ענין הב', ש„נועדתי לך שם" (מקום מיועד לדיבור ה'), כבר הי' לפני הקמת המשכן, באהלו של משה, כמ"ש[49] „ומשה יקח את האוהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה וקרא לו אוהל מועד והי' כל מבקש ה' יצא אל אוהל מועד", „והי' כבוא משה האהלה ירד עמוד הענן ועמד פתח האוהל ודבר עם משה", „ודבר ה' אל משה פנים אל פנים גו' ושב אל המחנה". והיינו ש„אוהל מועד" הי' לפני הקמת המשכן, ב„אהלו של משה", שבו הי' הקב"ה מדבר עם משה ומלמדו תורה[50]. אלא ש„הדבר הזה נהג מיום הכפורים עד שהוקם המשכן ולא יותר . . ומשהוקם (המשכן) לא נדבר עמו עוד אלא מאוהל מועד"[51].

והנה ענינו של משה הוא שעל ידו היא מסירת דבר ה' (התורה) לישראל, והוא תמיד מוכן לדבור ה'[52], וא"כ עיקר ענינו של המשכן ביחס למשה הוא מה שהוא „אוהל מועד", „ונועדתי לך שם", ולכן י"ל דכמו שהי' באהלו של משה, שלא הוצרך לבגדים מיוחדים לשמוע „את כל אשר אצוה אותך", כן הוא ב־ אוהל מועד שבמשכן, שהכניסה בשביל לשמוע דבר ה', אינה צריכה בגדים מיו־ חדים, בגדי כהן (כה"ג)[53], כי זהו ענינו

---

41) ראה עד"ז גם מדרש הגדול ר"פ אחרי.

42) בצפע"נ עה"ת אחרי שם כ' על דברי ה־ ראב"ד „חס ושלום רק בהיכל ושלא לצורך עבודה אסור כהן ומשה רבינו מותר". אבל להעיר שגם בנוגע לאהרן איתא במדרש (ויק"ר פכ"א, ז. וראה רד"ל שם. שמו"ר פל"ח, י ובמפרשים שם) בכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס רק שיכנס בסדר הזה. וראה תו"ש תצוה (הנסמן בשוה"ג לצפע"נ שם) פכ"ט אות קמו. ועוד.

43) ומ"ש רש"י בר"פ ויקרא „הקול הולך ומגיע לאזניו וכל ישראל לא שומעין", ד„משה הי' נכנס למשכן וכיון שבא בתוך הפתח קול יורד מן השמים לבין הכרובים ומשם יוצא ונשמע למשה באהל מועד" (פרש"י תרומה כה, כב) — י"ל דהא והא הוי, אלא שבפשש"מ נקט אחד מהם, אהל מועד, כיון שאין הכרח ליכנס לקד"ק. ודוחק (וראה תו"ש שם. וש"נ).

44) ל' הרמב"ם ריש הל' בית הבחירה.

45) ראה רמב"ם בספר המצות מ"ע כ'.

46) תרומה כה, כב.

47) ראה רמב"ן ר"פ תרומה.

48) תרומה כה, ח.

49) תשא לג, ז ואילך.

50) ראה פרש"י שם, ז „בית ועד למבקשי תורה".

51) פרש"י שם, יא.

52) ראה בהעלותך יב, ד ובפרש"י. וראה גם רש"י שם ט, ז.

53) כי גם את"ל שהטעם לזה שבעבודת פנים צריכים בגדים מיוחדים, בגדי לבן, י"ל שהוא מצד קדושת המקום, דמקום קה"ק בעי בגדי לבן, ולא דהוי חובת העבודה (ראה בארוכה בזה לקו"ש חכ"ב

של משה שהוא מוכן לזה תמיד*[53].

אבל, מזה שמשה הוא שחינך את ה׳ כהנים לעבודתם במשכן, וכן משה חינך את המשכן שיהי׳ מוכן וראוי להקרבה בו, משמע, שגם ענין הב׳ שבמשכן (ש׳ הוא מקום העבודה) שייך למשה, אבל להיותו „טרוד בשכינה״[54] לא הי׳ טרוד בשירות דכהונה.

ו. והנה יש מקום לעיון, אם גדר ה׳ עבודה (השמוש דכהונה) דמשה במשכן הוא ענין בפ״ע, או שהוא חלק מהענין ד„ונועדתי״ שהי׳ במשה, ואינו ענין בפ״ע. וי״ל שתלוי אם „ונועדתי״ נעשה לחלק בלתי נפרד מגוף המשכן, או — כיון שגדר „אוהל מועד״ ע״ש „ונועדתי לך שם״ הי׳ גם לפני הקמת המשכן (ב׳ אהלו של משה), ולאידך בבתי מקדשות (מקדש ראשון ושני) לא נאמר שענינם הוא „ונועדתי לך שם״*[54] שעל ידם בא דבר ה׳ אל הנביא[55] [שבתנאי הנבואה מצינו רק שהיא בארץ ישראל דוקא[56], אבל לא שהיא מוגבלת למקדש (עזרה וקד״ק) — ומפורש בכמה נביאים ששרתה עליהם נבואה מחוץ למקדש], לכן גם במשכן הם גדרים שונים[57]: א) משכן שהוא לעבודת ה׳ בו, ב) בתור „אהל מועד״ — שבו שומע משה דבר ה׳ אל ישראל[58].

ועפ״ז י״ל שלכו״ע הי׳ משה בקדושת כה״ג בכל משך הארבעים שנה, והשקו״ט

ע׳ 5-94) — י״ל דזה שייך רק בכניסה דכה״ג לקה״ק, שזהו מקום עבודתו, אבל לא בשייכות לכניסת משה, שאצלו הוא מקום של „ונועדתי״. ועצ״ע. ולהעיר מאוה״ח תצוה (כח, ב) דבגדי כהונה ענינם הוא רק לכבוד ולתפארת לאהרן ובניו. וראה בית האוצר מערכת בגדי כהונה (כלל יו״ד).

*53) להעיר מאוה״ת אחרי (כרך א) ע׳ רפה־ו.

54) זבחים שם (קא, ב).

*54) להעיר משו״ת חת״ס יו״ד סרל״ו.

55) השאלה באו״ת (שצ״ל במקדש ו„הנשאל פניו כלפי שכינה״, „פניו לפני הארון כו״ (יומא עג, א. רמב״ם הל׳ כלי המקדש פ״י ה״א)), הוא תנאי בשאלת או״ת, ואין לומר ביחס לזה שהוא מקום שעל ידה נעשה „ונועדתי״, ציווי ה׳ לבנ״י בד״ת, ובפרט שאין שואלין באו״ת אלא לדברי הרשות וכיו״ב ולא בהוראות של הלכה (ראה רש״י עירובין מה, א ד״ה הרי). — וראה לקו״ש חל״א ע׳ 160 הערה 31 ובשוה״ג שם.

וכן הא דב״ד יושבין בלשכת הגזית (משנה סנהדרין פו, ב. מדות בסופה. ועוד) ומשם הוראה יוצאת לכל ישראל, פשיטא דאין לומר ע״ז שהוא המקום ד„ונועדתי״ שהקב״ה מדבר עם בנ״י. ועוד י״ל דזה אינו מדיני וגדרי ביהמ״ק, אלא דין בסנהדרין, כי סנהדרי גדולה צריכה להיות סמוכה לשבינה כמו שלמדים מ„ולא תעלה במעלות על מזבחי״ (יתרו כ, כג) וסמוך לו (משפטים כא, א) „ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם״, מכאן שסנהדרין גדולה צ״ל אצל מזבח (ירושלמי מכות פ״ב ה״ו. וראה מכילתא ס״פ יתרו. משפטים כא, יד. פרש״י ר״פ משפטים). אבל להעיר (ועיקר) דלשכת הגזית הי׳ חצי בקודש וחצי בחול והסנהדרין ישבו בחצי׳ של חול (ראה יומא כה, א).

56) מכילתא בתחילתה. ספרי שופטים יח, טו וברמב״ן שם.

57) להעיר מהשקו״ט בכמה עניני קדושה אם יש לקדושה קלה אצל קדושה חמורה: אם יש בקדושת כהן מקדושת לוי, בקדושת כה״ג מקדושת כהן הדיוט. ועוד — ראה צפע״נ מהד״ת (צא, סע״ב ואילך). צפע״נ על התורה ר״פ קרח. ועוד.

58) לכאורה י״ל שתלוי בב׳ הדעות בפרש״י (תצוה כט, מב) אם „מעל מזבח הנחושת הי׳ הקב״ה מדבר עם משה משהוקם המשכן, וי״א מעל הכפורת כמו שנאמר ודברתי אתך מעל הכפורת״, דלפי׳ דיעה הא׳ מובן דשייך לענין העבודה שהיא על המזבח. אבל להעיר שגם בארון ישנה הזי׳ על בין הבדים וי״א שצריך שיגע בכפורת (ירושלמי יומא פ״ה ה״ד).

*) אבל להעיר מלקו״ש חל״א ע׳ 152.

אם משה הי' כה"ג כל ארבעים שנה היא רק אם הי' זה בתור ענין בפ"ע או שהוא חלק מענינו בתור מקבל התורה מ־הקב"ה:

לדעת הי"א[59] שלא פסקה כהונה אלא מזרעו של משה, הי' בו קדושת כה"ג בתור ענין בפ"ע, ולכן רב דאמר „משה רבינו כה"ג וחולק בקדשי שמים הי'" צ"ל דס"ל כיש אומרים שהי' בו קדושת כה"ג בפ"ע, ובמילא אם רצה משה לי־כנס לשרת ולעבוד עבודת (כה"ג) הי' עליו ללבוש בגדי כהונה[60], וכמ"ש ב־תוס' הנ"ל, שלמ"ד זה בזבחים דמשה רבינו ע"ה כה"ג הי' ונשתמש בכהונה גדולה מ' שנה הי' זה בח' בגדי כה"ג, וכנ"ל.

אבל להדיעה שס"ל שלא נתכהן משה אלא בז' ימי המלואים בלבד, הכוונה שרק אז הי' משמש בכהונה בפועל, אבל כל המ' שנה הי' הכהונה שבו חלק מ־ענינו בתור מקבל התורה מפי ה'[61], וב־מילא גם אם הי' נכנס לצורך עבודה לא הי' צריך ללבוש בגדי כהונה, כי תמיד הי' מוכן לשמוע דבר ה' ובמילא שמושו בתור כהן אינו ענין בפ"ע, אלא חלק מ„ונועדתי" שבמשכן.

ועפ"ז יש לומר, שלשיטת רש"י בפי־רושו עה"ת לא נפרד ממשה ממעלתו ש־הוא מקבל התורה מעת מ"ת בהר סיני, וגם בז' ימי המלואים ששימש משה, הי' זה פרט בכללות ענינו, מקבל דבר ה' מאת הקב"ה, ולכן כ' רש"י ש„משה שמש כל שבעת ימי המלואים בחלוק לבן", ולא כבתו"כ ששימש בכהונה גדולה (אף שהזכיר כבר לפנ"ז שלענין העבודה בז' ימי המלואים היו אהרן ובניו בעלים ומשה כהן), כי במשה הי' זה רק בגדר שמוש, ולא ענין בפ"ע — כה"ג*[61].

ועפ"ז יש לבאר הא דכתב רש"י בפ' אמור דאכילת משה קד"ק נחשבת אכילת זר, כי כיון שעבודתו גם בז' ימי המלו־אים היתה מצד קבלת התורה שלו, שהוא מובדל (ולמעלה יותר) מענין הכהונה (גדולה)[62], לכן נחשבת אכילתו כזר[63].

ז. ההוראה מזה בעבודת כאו"א:

כל עניני התורה הם נצחיים — כ־הוראה[64]. ומזה מובן, שגם הנ"ל בנוגע למשה, שעיקר מעלתו היא בענין התורה ולשמוע דבר ה', שייך לבנ"י [ד„אף שמי הוא זה ואיזהו אשר ערב לבו לגשת ל־השיג אפילו חלק אחד מני אלף ממד־ריגת . . רעיא מהימנא מ"מ הרי אפס

59) זבחים קב, א.

60) להעיר מראב"ע תשא (ל, יט בפי' הארוך) דמשה הי' רוחץ ידיו ורגליו בכל עת בואו אל אוהל מועד. ובפי' הקצר שם „ורחצו אהרן ובניו ולא אחרים ובאלה פקודי משה עמהם כי הוא כהן הכהנים הגדולים והוא כיהן קודם אהרן".

61) להעיר ממשנ"ת במ"א (לקו"ש חכ"ג ע' 194 ואילך) שאף שבדרך כלל נשיאות בתורה ונשיאות דמלך הן שני גדרים נפרדים, הרי בנוגע למשה (ויהושע), נשיאותו כמלך היתה טפלה לנשיאותו בענין התורה, ולכן לא הוצרך משיחה. ע"ש.

*61) להעיר מרש"י קרח (טז, ו) „כה"ג אחד . . אף אני רוצה בכך".

62) להעיר ממשנ"ת בפרש"י (ס"פ תצוה) „המזבח מקודש לדברים הללו בלבד ולא לעבודה אחרת", דקטורת זרה ועולה שהקריבום על מזבח הפנימי דינם כאילו הקריבום במקום שאינו מקודש — ראה זבחים כז, ב ובשטמ"ק שם. לקו"ש חי"ז ע' 185 הערה 42.

63) להעיר דשם זרות מצינו בכ"מ לא רק ב„זר" כפשוטו, אלא גם בכהן העובד במחוסר בגדים (כנ"ל בפנים ובהערה 35): כהן היושב בשעת העבודה (זבחים כג, ב. ובפרש"י שם ד"ה לא לישיבה, לגירסא שלפנינו). ועוד.

64) תניא רפי"ז.

קצהו ושמץ מנהו מרב טובו ואורו מאיר לכללות ישראל בכל דור ודור"[65].

שבעת המתאים צ"ל בכל אחד מישראל — ע"י המשה שבתוכו[66] — מצב שיעלה את עצמו למעלה אפילו מענין העבודה והשירות בדוגמת כהונה, אלא כולו יהי' מקושר ודבוק בדבר ה', תורה, ע"ד "תורתו אומנתו", ועד כ"כ, שכל ענינים אחרים, אפילו עניני קדושה, יהיו (ע"ד עבודת לוים בדוכנם וישראל במעמדם) בגדר "זרות" אצלו.

ועיכ"ז ממהרים ביאת משיח צדקנו, וכהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם ו"תורה חדשה מאתי תצא"[67], ומשיח ילמד תורה את כל העם כולו[68], ו"לא[69] יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם שנאמר[70] כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

(משיחות ש"פ תזו"מ וש"פ בהו"ב תשמ"ז)

---

65) ל' התניא פמ"ד (סג, א).

66) תניא פמ"ב.

67) ישעי' נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.

68) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת צו יז, א. שער האמונה פנ"ו.

69) ל' הרמב"ם סוף הל' מלכים.

70) ישעי' יא, ט.